

Juha Kuisma 2013

Kekrin taustasta

Ennen uskottiin, että kekriaattona aika oli laadultaan erilaista. Ihmiset otaksuivat, että näkyvän maailman rajat olivat ohuimmillaan. He epäilivät, että esi-isien henget liikkuivat pimeässä illassa ja yössä. Siksi ulkosalla pidettiin tulia, taloissa valvottiin yhdessä ja oltiin tarkkoja siitä, millä enteillä seuraava aamu alkoi.

Tämän suhtautumisen taustalla on ikivanha eurooppalainen maanviljelyskulttuuri, joka on tehnyt Euroopan Euroopaksi. Kekri (eli keyri, köyri) perustuu indoeurooppalaisen kantakielen sanavartaloon ger-, jonka merkitys on taituttaa, vääntää, vetää, kerä. Sanan nykyisiä muotoja englannissa ovat gear eli vaihde sekä year eli vuosi.

Kekri-juhla on elänyt Suomen lisäksi pisimpään Euroopan reuna-alueilla. Orkney-saarilla sitä on juhlittu nimellä geyro ja Kuolan Lapissa nimellä kewre. Ennen nykyisiä kalentereita kekri on ollut vuodenvaihde ja vuoden suurin juhla. Kuvaksi osoitettuna: kekri on edellisen vuoden ja alkavan vuoden ”kaarten” vaihdoskohta.

Kekri on siis yhtä aikaa monta asiaa.

Se on (1) **uuden vuoden aatto**, jolloin pyrittiin erilaisin maagisin taioin turvaamaan tulevasta vuodesta hyvä. Kekrinä juotiin runsaasti olutta (jotta ohrapelto kasvoi hyvin), syötiin yllin kyllin liharuokia (jotta karja kasvoi), annettiin saunassa ruokaa esi-isille (jotta he suojelivat taloa). Leikit, jutut ja laulut kuuluivat tähän juhlaan.

Näistä juhlatavoista näkee, että kekri on (2) **maatalouden sadonkorjuujuhla**, jolloin maan hedelmät oli saatu koottua varastoon, karja saatu kotia, kehrutyöt tehty ja talon väki kokoontunut maailmalta yhteen. Talvi saattoi alkaa. Saponkorjuujuhlan runsaasta syömisestä ja juomisesta tulee sana ”kekkerit”, joka sekin on kekristä muotoutunut juhlasana. Pikkujoulu on sekin kekrin yksi muunnelma.

Kun maatalouden työvuosi oli saatu loppuun, merkitsi kekri (3) palkollisille yhden viikon vapaata aikaa (runtuviikkoa, römppäviikkoa, friiviikkoa). Kekri on siis **pätkätyöläisten juhla**. He tekivät mitä mielivät, kulkivat kylillä ja pitivät hauskaa. Viikon aikana sovittiin, jatkoiko palkollinen samassa talossa vai siirtyikö uuteen. Kekri on siis nykyajan kielellä pätkätyöläisten juhla.

Kekrin myyttillinen ja maaginen piirre liittyy siihen, että ennen nykyisiä kalentereita vuoden pituus tasattiin (4) erityisellä **jakoajalla**. Kekrinä oltiin ikään kuin kahden vuoden välissä, jolloin piti olla varovainen, muistaa esi-isiä ja polttaa tulia. Ajatus oli, että henget olivat liikkeellä. Entisajan valot olivat soihtuja, päreitä ja koverrettuun nauriiseen rasvaan upotettuja palavia rasvatikkuja eli ”kitupiikkejä”.

Kekri on myös (5) **esi-isien juhla**. Heille vietiin ruokaa saunaan, kuusen juurelle tai kuppikivelle. Esi-isien juhlasta tuli sujuvasti kirkollinen pyhänmiestenpäivä. Juhlan tämä puoli näkyy yhä siinä, että kekri-viikonloppuna moni vie sukulaistensa haudoille kynttilöitä.

Irlannista Amerikkaan siirtolaisten mukana tullut **Halloween** on alun perin täsmälleen sama yleiseurooppalainen juhla kuin kekri. Sillä on vain uusi nimi (Halloween = All Hallows Eve), joka kertoo juhlan paikantuneen kristillisellä ajalla Pyhänmiesten päivän aattoon. Kurpitsajuhlaksi halloween muotoutui, koska tuo intiaanien viljelykasvi tuli siirtolaisten käyttöön. Kurpitsa soveltuu koverrettuna naurista paremmaksi lyhdyksi.

Kekriaattoa seuraavana päivänä, varsinaisen kekrinä, kylien nuori väki hullutteli karnevaalimaisesti. He kulkivat talosta taloon juotavaa (olutta) kysymässä.

Nuoret pukeutuivat hassusti, tekivät kepposia ja puhuttelivat isäntäväkiä leikin varjolla. Jotkut olivat pukeutuneet **kekripukeiksi** (naamari, nurin päin käännetty turkki niskassa ja keritsimet tai kauhat sarvina). Toiset olivat valkoisiin kankaisiin pukeutuneita **köyrittäriä eli henkiä**. Kolmas hahmo oli **kekrihönttänä** eli tunnistamatonta eläinlajia oleva pelletyyppi. Näille piti antaa talosta juotavaa tai ruokaa, jottei uusi vuosi alkanut epäonnisesti. Siis trick or treat, karkki tai kepponen. Tarjooko talo olutta vai kaadammeko uunin?

Kekripukista tuli sitten lopulta nykyajan joulupukki, mutta oljesta tehdyt olkipukit ja himmelit ovat osa kekriperinnettä. Pukki on hedelmällisyysymboli. Himmeli tarkoittaa sellaista tähtitaivasta, jonka alla elävä ihminen saa nauttia sekä onnesta että hyvästä säästä.